

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

KOSZTELA

Marcelina Jarnuszkiewicz

KOSZTELA to stara, a nawet bardzo stara i ponoć rdzennie polska odmiana jabłek. Najprawdopodobniej została wyhodowana pod koniec XVI w. w przyklasztornych sadach, a sławę zyskała dzięki królowi Janowi III Sobieskiemu i królowej Marysieńce. Wieść niesie, że to sam król – kosztując rozkosznie słodkich jabłek z rąk ukochanej królowej – wymyślił dla nich nazwę. KOSZTELA miałaby u źródła łacińskie określenie castellum / castellus ‘nieduży zamek lub twierdza; gródek’, ale także ‘kryjówka’ (bezpieczne schronienie dla płomiennych uczuć zakochanej królewskiej pary?) lub ‘więzienie’ (jakim jest ciało dla duszy i miłość cielesna dla duchowej).

Czy było tak czy nie było, w każdym razie zachowały się tekstowe potwierdzenia tego, że KOSZTELA była ulubioną odmianą jabłek zarówno króla Jana III Sobieskiego, jak i królowej Marysieńki, dlatego też uprawiano ją w ogrodach królewskich przy pałacu w Wilanowie (wraz z innymi drzewkami i krzewami owocowymi). Jej dawniejsze nazwy to również: kosztel, kosztyla, kosztylka, wierzbówka biała lub zimowa (bo kosztele są jabłkami późnojesiennymi – najlepiej smakują w październiku i listopadzie).